

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ¹⁾
z dnia ..... 2009 r.

w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników

Na podstawie art. 22a ust. 8 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe warunki i tryb dopuszczania do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły:
  - a) programów wychowania przedszkolnego dla przedszkola, w tym przedszkola specjalnego, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej oraz innych form wychowania przedszkolnego,
  - b) programów nauczania dla zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych, w tym szkół specjalnych,
  - c) programów nauczania dla zawodów i programów nauczania dla profili kształcenia ogólnozawodowego dla szkół ponadgimnazjalnych, w tym szkół specjalnych;
- 2) szczegółowe warunki, jakie muszą spełniać dopuszczane do użytku szkolnego:
  - a) podręczniki przeznaczone do kształcenia ogólnego, kształcenia w zawodach oraz w profilach kształcenia ogólnozawodowego, w tym do kształcenia specjalnego,

---

¹⁾ Minister Edukacji Narodowej kieruje działem administracji rządowej - oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. Nr 216, poz. 1591).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1292, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 145, poz. 917, Nr 216, poz. 1370 i Nr 235, poz. 1618 oraz z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 31, poz. 206 i Nr 56, poz. 458.

- b) podręczniki wspomagające edukację przeznaczone do kształcenia ogólnego dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym i do kształcenia specjalnego;
- 3) szczegółowe warunki i tryb dopuszczania do użytku szkolnego podręczników, o których mowa w pkt 2;
- 4) warunki, jakie muszą spełnić osoby wpisywane na listę rzeczoznawców, oraz warunki i tryb skreślenia z listy rzeczoznawców;
- 5) wysokość i tryb wnoszenia opłat w postępowaniu o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika, o którym mowa w pkt 2, a także warunki wynagradzania rzeczoznawców.

2. Rozporządzenie nie dotyczy indywidualnych programów edukacyjnych dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, opracowywanych przez zespoły nauczycieli i specjalistów pracujących z tymi uczniami.

§ 2. 1. Program wychowania przedszkolnego dopuszcza do użytku w danym przedszkolu lub oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej odpowiednio dyrektor przedszkola lub dyrektor szkoły podstawowej, na wniosek nauczyciela lub nauczycieli. W przypadku innej formy wychowania przedszkolnego, program wychowania przedszkolnego dopuszcza odpowiednio dyrektor przedszkola lub dyrektor szkoły podstawowej, który zatrudnia nauczyciela prowadzącego zajęcia w innej formie wychowania przedszkolnego, na wniosek tego nauczyciela.

2. Program nauczania dla zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, zwany dalej „programem nauczania ogólnego”, program nauczania dla zawodu oraz program nauczania dla profilu kształcenia ogólnozawodowego, zwany dalej „programem nauczania dla profilu”, dopuszcza do użytku w danej szkole dyrektor szkoły, na wniosek nauczyciela lub nauczycieli.

3. Nauczyciel może zaproponować program wychowania przedszkolnego, program nauczania ogólnego, program nauczania dla zawodu albo program nauczania dla profilu opracowany samodzielnie lub we współpracy z innymi nauczycielami. Nauczyciel może również zaproponować program opracowany przez innego autora (autorów) lub program opracowany przez innego autora (autorów) wraz z dokonanymi zmianami.

4. Zaproponowany przez nauczyciela program wychowania przedszkolnego, program nauczania ogólnego, program nauczania dla zawodu albo program

nauczania dla profilu powinien być dostosowany do potrzeb i możliwości uczniów, dla których jest przeznaczony.

§ 3. 1. Program wychowania przedszkolnego może być dopuszczony do użytku w danym przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub innej formie wychowania przedszkolnego, jeżeli:

1) stanowi opis sposobu realizacji celów kształcenia i zadań ustalonych w podstawie programowej wychowania przedszkolnego, określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17), lub zadań, które mogą być realizowane w ramach zajęć dodatkowych, określonych w przepisach w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół;

2) zawiera:

- a) szczegółowe cele kształcenia i wychowania,
- b) treści zgodne z treściami nauczania zawartymi w podstawie programowej wychowania przedszkolnego,
- c) sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania, z uwzględnieniem możliwości indywidualizacji pracy w zależności od potrzeb i możliwości dzieci,
- d) metody przeprowadzania analizy gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole (diagnoza przedszkolna);

3) jest poprawny pod względem merytorycznym i dydaktycznym.

2. Przed dopuszczeniem programu wychowania przedszkolnego do użytku w danym przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub innej formie wychowania przedszkolnego, dyrektor przedszkola lub dyrektor szkoły podstawowej może zasięgnąć opinii nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego, posiadającego wykształcenie wyższe i kwalifikacje do pracy w przedszkolu, konsultanta lub doradcy metodycznego. Opinia zawiera w szczególności ocenę zgodności programu z podstawą programową wychowania przedszkolnego i dostosowania programu do potrzeb i możliwości dzieci, dla których jest przeznaczony.

§ 4. 1. Program nauczania ogólnego obejmuje co najmniej jeden etap edukacyjny i dotyczy edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego), przedmiotu, ścieżki edukacyjnej, bloku przedmiotowego lub ich części i może być dopuszczony do użytku w danej szkole, jeżeli:

- 1) stanowi opis sposobu realizacji celów kształcenia i zadań edukacyjnych ustalonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, określonej w rozporządzeniu, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1, albo w dotychczasowej podstawie programowej kształcenia ogólnego;
- 2) zawiera:
  - a) szczegółowe cele kształcenia i wychowania,
  - b) treści zgodne z treściami nauczania zawartymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego,
  - c) sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania, z uwzględnieniem możliwości indywidualizacji pracy w zależności od potrzeb i możliwości uczniów oraz warunków, w jakich program będzie realizowany,
  - d) opis założonych osiągnięć ucznia, a w przypadku programu nauczania ogólnego uwzględniającego dotychczasową podstawę programową kształcenia ogólnego - opis założonych osiągnięć ucznia z uwzględnieniem standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów, określonych w przepisach w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów,
  - e) propozycje kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć ucznia;
- 3) jest poprawny pod względem merytorycznym i dydaktycznym.

2. Przed dopuszczeniem programu nauczania ogólnego do użytku w danej szkole, dyrektor szkoły może zasięgnąć opinii:

- 1) nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego, posiadającego wykształcenie wyższe i kwalifikacje wymagane do prowadzenia zajęć edukacyjnych, dla których program jest przeznaczony, lub
- 2) konsultanta lub doradcy metodycznego, lub
- 3) zespołu nauczycielskiego, zespołu przedmiotowego lub innego zespołu problemowo-zadaniowego, o których mowa w przepisach w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.

3. Opinia, o której mowa w ust. 2, zawiera w szczególności ocenę zgodności programu nauczania ogólnego z podstawą programową kształcenia ogólnego i

dostosowania programu do potrzeb i możliwości uczniów, dla których jest przeznaczony.

§ 5. 1. Program nauczania dla zawodu oraz program nauczania dla profilu może być dopuszczony do użytku w danej szkole, jeżeli:

- 1) stanowi zbiór usystematyzowanych, celowych układów umiejętności i treści nauczania, ujętych w podstawie programowej kształcenia w zawodzie albo w podstawie programowej kształcenia w profilu kształcenia ogólnozawodowego, określonych odpowiednio w przepisach w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach oraz w przepisach w sprawie podstawy programowej kształcenia w profilach kształcenia ogólnozawodowego, wraz ze wskazówkami dotyczącymi realizacji procesu kształcenia i oceniania osiągnięć edukacyjnych ucznia;
- 2) zawiera:
  - a) programy nauczania poszczególnych przedmiotów zawodowych, bloków tematycznych, modułów lub innych układów treści, obejmujące:
    - szczegółowe cele kształcenia określające wiadomości i umiejętności, które powinny być opanowane przez ucznia,
    - treści kształcenia w formie haseł programowych, powiązane ze szczegółowymi celami kształcenia,
    - wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu,
    - propozycje kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć ucznia,
  - b) propozycje planu lub planów nauczania dla zawodu albo profilu kształcenia ogólnozawodowego opracowane na podstawie ramowych planów nauczania, określonych w przepisach w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych;
- 3) jest poprawny pod względem merytorycznym i dydaktycznym.

2. Program nauczania dla zawodu może uwzględniać umiejętności i treści specjalizacji w zawodzie, jeżeli podstawa programowa kształcenia w zawodzie przewiduje możliwość wprowadzenia specjalizacji.

3. Przed dopuszczeniem programu nauczania dla zawodu albo programu nauczania dla profilu do użytku w danej szkole, dyrektor szkoły może zasięgnąć opinii:

- 1) zespołu nauczycieli przedmiotów zawodowych właściwych dla danego zawodu lub profilu kształcenia ogólnozawodowego, lub

2) konsultanta lub doradcy metodycznego, lub

3) specjalistów z zakresu danego zawodu lub profilu kształcenia ogólnozawodowego, w szczególności pracodawców, przedstawicieli stowarzyszeń zawodowych i pracowników naukowych.

4. Opinia, o której mowa w ust. 3, zawiera w szczególności ocenę zgodności programu nauczania dla zawodu albo programu nauczania dla profilu z podstawą programową kształcenia w zawodzie albo podstawą programową kształcenia w profilu kształcenia ogólnozawodowego.

5. Programy nauczania dla zawodów podstawowych dla żeglugi morskiej i śródlądowej mogą być dopuszczone do użytku w danej szkole po uzyskaniu pozytywnej opinii odpowiednio ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej i ministra właściwego do spraw transportu, w zakresie zgodności z Międzynarodową konwencją o wymaganiach w zakresie wyszkolenia marynarzy, wydawania im świadectw oraz pełnienia wacht, 1978, sporządzoną w Londynie dnia 7 lipca 1978 r. (Dz. U. z 1984 r. Nr 39, poz. 201 oraz z 1999 r. Nr 30, poz. 286).

§ 6. 1. Podręcznik przeznaczony do kształcenia ogólnego zawiera usystematyzowaną prezentację wszystkich lub wybranych treści nauczania z zakresu danych zajęć edukacyjnych na danym etapie edukacyjnym, ujętych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, opisanych w szczególności jako przedmiot, ścieżka edukacyjna, blok przedmiotowy lub moduł, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3. Podręcznik do kształcenia ogólnego może zawierać materiały pomocnicze przeznaczone dla ucznia, w szczególności karty pracy, zeszyty ćwiczeń i materiały multimedialne.

2. Podręcznik przeznaczony do edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego) zawiera usystematyzowaną prezentację wszystkich lub wybranych treści nauczania, w szczególności z zakresu edukacji polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej, ujętych w podstawie programowej kształcenia ogólnego.

3. Podręcznik do nauczania historii i geografii przeznaczony dla mniejszości narodowej lub etnicznej oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym zawiera usystematyzowaną prezentację treści nauczania z zakresu danego przedmiotu, wykraczających poza zakres określony w podstawie programowej kształcenia ogólnego.

4. Podręcznik przeznaczony do kształcenia ogólnego:

- 1) jest poprawny pod względem merytorycznym, dydaktycznym, wychowawczym i językowym, w szczególności:
  - a) uwzględnia aktualny stan wiedzy naukowej, w tym metodycznej,
  - b) jest przystosowany do danego poziomu kształcenia, zwłaszcza pod względem stopnia trudności, formy przekazu, właściwego doboru pojęć, nazw, terminów i sposobu ich wyjaśniania,
  - c) zawiera materiał rzeczowy i materiał ilustracyjny odpowiedni do przedstawianych treści nauczania,
  - d) ma logiczną konstrukcję;
- 2) zawiera zakres materiału rzeczowego i materiału ilustracyjnego odpowiedni do liczby godzin przewidzianych w ramowym planie nauczania na edukację wczesnoszkolną (kształcenie zintegrowane) lub nauczanie danego przedmiotu;
- 3) zawiera propozycje działań edukacyjnych aktywizujących i motywujących uczniów;
- 4) umożliwia uczniom ze zróżnicowanymi możliwościami nabycie umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego;
- 5) w przypadku podręcznika przeznaczonego dla szkoły ponadgimnazjalnej - określa zakres kształcenia: podstawowy lub rozszerzony;
- 6) zawiera treści zgodne z przepisami prawa, w tym ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi;
- 7) ma estetyczną szatę graficzną;
- 8) nie zawiera materiałów reklamowych innych niż informacje o publikacjach edukacyjnych.

5. Podręcznik do nauczania historii i geografii uwzględnia ponadto zalecenia dwustronnych komisji podręcznikowych oraz innych komisji i zespołów do spraw podręczników, działających na podstawie międzypaństwowych umów dotyczących współpracy w zakresie edukacji lub porozumień komitetów narodowych UNESCO.

6. Podręcznik do nauczania języka obcego nowożytnego jest ponadto przeznaczony do realizacji określonego w podstawie programowej kształcenia ogólnego poziomu zaawansowania znajomości języka obcego.

§ 7. 1. Podręcznik przeznaczony do kształcenia w zawodzie albo w profilu kształcenia ogólnozawodowego zawiera usystematyzowaną prezentację wybranych, powiązanych tematycznie, treści nauczania, zawartych w blokach programowych, ujętych w podstawie programowej kształcenia w zawodzie albo w blokach

tematycznych, ujętych w podstawie programowej kształcenia w profilu kształcenia ogólnozawodowego.

2. Podręcznik przeznaczony do kształcenia w zawodzie albo w profilu kształcenia ogólnozawodowego spełnia warunki określone w § 6 ust. 4 pkt 1, 3 i 6-8, a ponadto umożliwia uczniom nabycie umiejętności zawodowych, określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodzie albo nabycie umiejętności ogólnozawodowych, określonych w podstawie programowej kształcenia w profilu kształcenia ogólnozawodowego.

§ 8. Podręcznik wspomagający edukację, zwany dalej „podręcznikiem pomocniczym”, spełnia warunki określone w § 6 ust. 4 pkt 1-3 i 6-8, a ponadto w przypadku, gdy jest przeznaczony:

- 1) dla mniejszości narodowej lub etnicznej oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym - poszerza wiedzę z wybranego zakresu kształcenia, a w przypadku podręcznika przeznaczonego dla mniejszości narodowej - spełnia także warunek określony w § 6 ust. 5;
- 2) do kształcenia specjalnego – jest przydatny do ćwiczenia określonych umiejętności.

§ 9. 1. Podręczniki, o których mowa w § 6 – 8, mogą mieć formę elektroniczną i mogą być zamieszczone na informatycznym nośniku danych lub w sieci Internet.

2. Podręcznik w formie elektronicznej posiada:

- 1) instrukcję pracy z podręcznikiem;
- 2) przejrzysty system nawigacyjny i wyszukiwawczy;
- 3) bardzo dobrą czytelność;
- 4) możliwość drukowania.

§ 10. 1. Warunkiem dopuszczenia do użytku szkolnego podręcznika przeznaczonego do kształcenia ogólnego - do jednego przedmiotu lub ścieżki edukacyjnej, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, podręcznika przeznaczonego do edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego), z zastrzeżeniem ust. 4, podręcznika przeznaczonego do kształcenia w zawodzie, z zastrzeżeniem § 11, albo w profilu kształcenia ogólnozawodowego oraz podręcznika pomocniczego jest uzyskanie trzech pozytywnych opinii, sporządzonych przez rzeczoznawców, o których mowa odpowiednio w § 18 ust. 1 i 3, w tym:

- 1) dwóch opinii merytoryczno-dydaktycznych, zawierających szczegółową ocenę poprawności pod względem merytorycznym i szczegółową ocenę przydatności dydaktycznej, w tym ocenę materiału ilustracyjnego, z tym że w przypadku podręcznika przeznaczonego do kształcenia specjalnego jedną opinię sporządza rzeczoznawca spełniający warunki, o których mowa w § 18 ust. 2, 4 i 5,
  - 2) jednej opinii językowej, zawierającej szczegółową ocenę poprawności pod względem językowym, w tym ocenę tekstów zamieszczonych w materiale ilustracyjnym, oraz ocenę komunikatywności tekstu podręcznika
- z uwzględnieniem warunków określonych odpowiednio w § 6 - 8.

2. Warunkiem dopuszczenia do użytku szkolnego podręcznika do przedmiotu przyroda jest uzyskanie pięciu pozytywnych opinii, sporządzonych przez rzeczoznawców, o których mowa w § 18 ust. 1, w tym:

- 1) czterech opinii merytoryczno-dydaktycznych, po jednej z zakresu biologii, geografii, fizyki i chemii, zawierających szczegółową ocenę poprawności pod względem merytorycznym i szczegółową ocenę przydatności dydaktycznej, w tym ocenę materiału ilustracyjnego, z tym że w przypadku podręcznika przeznaczonego do kształcenia specjalnego co najmniej jedną opinię sporządza rzeczoznawca spełniający warunki, o których mowa w § 18 ust. 2 i 5,
  - 2) jednej opinii językowej, zawierającej szczegółową ocenę poprawności pod względem językowym, w tym ocenę tekstów zamieszczonych w materiale ilustracyjnym, oraz ocenę komunikatywności tekstu podręcznika
- z uwzględnieniem warunków określonych odpowiednio w § 6.

3. Warunkiem dopuszczenia do użytku szkolnego podręcznika do przedmiotu historia i społeczeństwo jest uzyskanie trzech pozytywnych opinii, sporządzonych przez rzeczoznawców, o których mowa w § 18 ust. 1, w tym:

- 1) dwóch opinii merytoryczno-dydaktycznych, po jednej z zakresu historii oraz wiedzy o społeczeństwie, zawierających szczegółową ocenę poprawności pod względem merytorycznym i szczegółową ocenę przydatności dydaktycznej, w tym ocenę materiału ilustracyjnego, z tym że w przypadku podręcznika przeznaczonego do kształcenia specjalnego co najmniej jedną opinię sporządza rzeczoznawca spełniający warunki, o których mowa w § 18 ust. 2 i 5,
  - 2) jednej opinii językowej, zawierającej szczegółową ocenę poprawności pod względem językowym, w tym ocenę tekstów zamieszczonych w materiale ilustracyjnym, oraz ocenę komunikatywności tekstu podręcznika
- z uwzględnieniem warunków określonych odpowiednio w § 6.

4. Warunkiem dopuszczenia do użytku szkolnego podręcznika przeznaczonego do nauki języka obcego nowożytnego w edukacji wczesnoszkolnej (kształceniu zintegrowanym) jest uzyskanie trzech pozytywnych opinii, sporządzonych przez rzeczoznawców, o których mowa w § 18 ust. 1, w tym:

- 1) dwóch opinii merytoryczno-dydaktycznych, zawierających szczegółową ocenę poprawności pod względem merytorycznym i szczegółową ocenę przydatności dydaktycznej, w tym ocenę materiału ilustracyjnego, z tym że opinie sporządzają rzeczoznawcy z zakresu danego języka obcego nowożytnego,
  - 2) jednej opinii językowej, zawierającej szczegółową ocenę poprawności pod względem językowym, w tym ocenę tekstów zamieszczonych w materiale ilustracyjnym, oraz ocenę komunikatywności tekstu podręcznika
- z uwzględnieniem warunków określonych odpowiednio w § 6.

5. Warunkiem dopuszczenia do użytku szkolnego podręcznika przeznaczonego do bloku przedmiotowego jest uzyskanie pozytywnych opinii, sporządzonych przez rzeczoznawców, o których mowa w § 18 ust. 1, w tym:

- 1) po jednej opinii merytoryczno-dydaktycznej z zakresu każdego przedmiotu wchodzącego w skład bloku przedmiotowego, zawierającej szczegółową ocenę poprawności pod względem merytorycznym i szczegółową ocenę przydatności dydaktycznej, w tym ocenę materiału ilustracyjnego,
  - 2) jednej opinii językowej, zawierającej szczegółową ocenę poprawności pod względem językowym, w tym ocenę tekstów zamieszczonych w materiale ilustracyjnym, oraz ocenę komunikatywności tekstu podręcznika
- z uwzględnieniem warunków określonych odpowiednio w § 6.

6. Warunek uzyskania opinii językowej nie dotyczy podręczników przeznaczonych do nauczania języków obcych, które nie zawierają tekstów w języku polskim.

7. Warunkiem dopuszczenia do użytku szkolnego tłumaczenia na język obcy podręcznika wpisanego do wykazu podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego jest uzyskanie jednej pozytywnej opinii, sporządzonej przez rzeczoznawcę, o którym mowa w § 18 ust. 1, zawierającej szczegółową ocenę poprawności pod względem językowym przekładu i jego zgodności z wydaniem w języku polskim.

8. W przypadku podręcznika przeznaczonego do kształcenia ogólnego, który zawiera wybrane treści nauczania z zakresu danych zajęć edukacyjnych na danym etapie edukacyjnym, ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego, opinia

merytoryczno-dydaktyczna zawiera ponadto ocenę koncepcji podręcznika albo podręczników, o której mowa w § 12 ust. 5, w szczególności rozkładu i uwzględnienia pozostałych treści nauczania.

9. W przypadku podręcznika przeznaczonego do edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego), który zawiera wybrane treści nauczania z zakresu edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego), opinia merytoryczno-dydaktyczna zawiera ponadto ocenę koncepcji podręcznika albo podręczników, o której mowa w § 12 ust. 6, w szczególności rozkładu i uwzględnienia pozostałych treści nauczania.

10. W przypadku podręcznika w formie elektronicznej opinia merytoryczno-dydaktyczna zawiera ponadto ocenę spełniania przez podręcznik warunków określonych w § 9.

§ 11. Dopuszczenie do użytku szkolnego podręczników dla zawodów podstawowych dla żeglugi morskiej i śródlądowej może nastąpić po pozytywnym zaopiniowaniu przez odpowiednio ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej i ministra właściwego do spraw transportu, w zakresie zgodności z konwencją, o której mowa w § 5 ust. 5.

§ 12. 1. Podręcznik przeznaczony do kształcenia ogólnego, podręcznik przeznaczony do kształcenia w zawodzie albo w profilu kształcenia ogólnozawodowego i podręcznik pomocniczy, zwane dalej „podręcznikami”, dopuszcza do użytku szkolnego minister właściwy do spraw oświaty i wychowania na wniosek osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, zwanych dalej „wnioskodawcą”.

2. Wniosek o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika określa w szczególności odpowiednio etap edukacyjny, zajęcia edukacyjne (w tym zakres kształcenia), typ szkoły, nazwę zawodu albo profilu kształcenia ogólnozawodowego, dla których podręcznik jest przeznaczony, autora (autorów) podręcznika, tytuł podręcznika oraz rok jego wydania.

3. W przypadku wniosku o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika przeznaczonego do kształcenia ogólnego, wniosek określa ponadto, czy podręcznik uwzględnia podstawę programową kształcenia ogólnego, określoną w rozporządzeniu, o którym mowa § 3 ust. 1 pkt 1, czy dotychczasową podstawę programową kształcenia ogólnego.

4. Do wniosku dołącza się:

- 1) egzemplarz kompletnego opracowania podręcznika zawierający materiał ilustracyjny wraz z projektem okładki oraz materiałami pomocniczymi przeznaczonymi dla ucznia, o których mowa w § 6 ust. 1, a w przypadku podręcznika w formie elektronicznej - egzemplarz kompletnego opracowania podręcznika zamieszczony na informatycznym nośniku danych;
- 2) oświadczenie wnioskodawcy, że nie narusza on praw osób trzecich, w szczególności praw autorskich;
- 3) dowód wniesienia opłaty, o której mowa w § 26.

5. W przypadku gdy wniosek dotyczy podręcznika do kształcenia ogólnego, który zawiera wybrane treści nauczania z zakresu danych zajęć edukacyjnych na danym etapie edukacyjnym, ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego, do wniosku dołącza się również informację o koncepcji podręcznika albo podręczników obejmujących pozostałe treści nauczania z zakresu tych zajęć edukacyjnych na tym etapie edukacyjnym, w szczególności o rozkładzie pozostałych treści nauczania.

6. W przypadku gdy wniosek dotyczy podręcznika przeznaczonego do edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego), który zawiera wybrane treści nauczania z zakresu edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego), do wniosku dołącza się również informację o koncepcji podręcznika albo podręczników obejmujących pozostałe treści nauczania z danego zakresu edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego), w szczególności o rozkładzie pozostałych treści nauczania.

7. Wniosek o dopuszczenie do użytku szkolnego nowego wydania podręcznika wpisanego do wykazu podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego, zmienionego w części stanowiącej nie więcej niż 20% objętości, zawiera ponadto szczegółową informację o zakresie wprowadzonych zmian.

§ 13. 1. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania wskazuje rzeczoznawców właściwych do sporządzenia opinii, o których mowa odpowiednio w § 10, oraz informuje o tym wnioskodawcę.

2. Wnioskodawca przekazuje każdemu ze wskazanych rzeczoznawców egzemplarz kompletnego opracowania podręcznika zawierający materiał ilustracyjny wraz z projektem okładki oraz materiałami pomocniczymi przeznaczonymi dla ucznia, o których mowa w § 6 ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. W przypadku podręcznika w formie elektronicznej, wnioskodawca przekazuje każdemu ze wskazanych rzeczoznawców egzemplarz kompletnego opracowania podręcznika zamieszczony na informatycznym nośniku danych.

4. W przypadku gdy podręcznik do kształcenia ogólnego zawiera wybrane treści nauczania z zakresu danych zajęć edukacyjnych na danym etapie edukacyjnym, ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego, wnioskodawca przekazuje ponadto każdemu z rzeczoznawców wskazanych do sporządzenia opinii merytoryczno-dydaktycznej, informację o koncepcji podręcznika albo podręczników, o której mowa w § 12 ust. 5, a w przypadku gdy podręcznik lub podręczniki obejmujące wybrane treści nauczania zostały już dopuszczone do użytku szkolnego – egzemplarz tych podręczników.

5. W przypadku gdy podręcznik do edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego) zawiera wybrane treści nauczania z zakresu edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego), wnioskodawca przekazuje ponadto każdemu z rzeczoznawców wskazanych do sporządzenia opinii merytoryczno-dydaktycznej, informację o koncepcji podręcznika albo podręczników, o której mowa w § 12 ust. 6, a w przypadku gdy podręcznik lub podręczniki obejmujące wybrane treści nauczania zostały już dopuszczone do użytku szkolnego – egzemplarz tych podręczników.

6. Rzeczoznawca sporządza opinię w terminie 30 dni od dnia, w którym otrzymał egzemplarz kompletnego opracowania podręcznika, o którym mowa w ust. 2 lub 3.

7. Rzeczoznawca stwierdza w opinii, czy podręcznik spełnia warunki określone odpowiednio w § 6 - 9, oraz wskazuje w opinii szczegółowo uchybienia, jakie zawiera podręcznik i konieczne do wprowadzenia poprawki.

§ 14. 1. Opinia rzeczoznawcy kończy się stwierdzeniem o pozytywnym albo negatywnym zaopiniowaniu podręcznika albo stwierdzeniem o pozytywnym zaopiniowaniu podręcznika pod warunkiem dokonania wskazanych przez rzeczoznawcę poprawek, z zastrzeżeniem § 15.

2. W przypadku gdy opinia rzeczoznawcy kończy się stwierdzeniem o pozytywnym zaopiniowaniu podręcznika pod warunkiem dokonania wskazanych przez rzeczoznawcę poprawek, rzeczoznawca, po przedstawieniu mu poprawionego egzemplarza podręcznika, sporządza opinię końcową, stwierdzającą dokonanie wskazanych przez niego poprawek.

3. Rzecznawca sporządza opinię końcową w terminie 14 dni od dnia, w którym otrzymał poprawiony egzemplarz podręcznika.

4. Opinię o podręczniku, w tym opinię końcową, rzeczoznawca przekazuje ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania oraz wnioskodawcy.

§ 15. 1. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może zwrócić się do rzeczoznawcy właściwego ze względu na rodzaj podręcznika, o którym mowa odpowiednio w § 18 ust. 1, 3 i 5, o sporządzenie dodatkowej opinii, w szczególności gdy w stosunku do podręcznika wydano:

- 1) opinie dotyczące tego samego zakresu zakończone różniącymi się stwierdzeniami;
- 2) negatywną opinię - w przypadku gdy warunkiem dopuszczenia do użytku szkolnego jest uzyskanie jednej opinii w danym zakresie.

2. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania przekazuje rzeczoznawcy opinie, o których mowa odpowiednio w ust. 1 pkt 1 lub 2.

3. Dodatkowa opinia rzeczoznawcy kończy się stwierdzeniem o pozytywnym albo negatywnym zaopiniowaniu podręcznika. Przepis § 13 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

§ 16. 1. Rzecznawca nie może opiniować podręcznika, jeżeli:

- 1) jest autorem lub współautorem podręcznika, który jest przeznaczony dla tych samych zajęć edukacyjnych na tym samym etapie edukacyjnym;
- 2) jest małżonkiem, krewnym lub powinowatym wnioskodawcy;
- 3) pozostaje z wnioskodawcą w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności.

2. Przed sporządzeniem opinii o podręczniku, rzeczoznawca składa ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania oświadczenie, że nie zachodzą przesłanki, o których mowa w ust. 1.

§ 17. Wysokość wynagrodzenia rzeczoznawcy ustala minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, biorąc pod uwagę:

- 1) rodzaj opiniowanego podręcznika;
- 2) etap edukacyjnego, dla którego jest przeznaczony podręcznik;
- 3) rodzaj i zakres opinii;
- 4) objętość opiniowanego podręcznika.

§ 18. 1. Opinie dotyczące podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego i podręczników pomocniczych sporządzają rzeczoznawcy wpisani na prowadzoną przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania listę rzeczoznawców do spraw podręczników, w tym podręczników pomocniczych, przeznaczonych do kształcenia ogólnego.

2. Na listę rzeczoznawców, o której mowa w ust. 1, mogą być wpisane osoby posiadające wykształcenie wyższe magisterskie, z zastrzeżeniem ust. 5, doświadczenie i osiągnięcia w pracy naukowej lub dydaktycznej oraz rekomendację stowarzyszenia naukowego, jednostki badawczo-rozwojowej, placówki naukowej Polskiej Akademii Nauk, Polskiej Akademii Umiejętności, szkoły wyższej, nauczycielskiego kolegium języków obcych lub komitetu głównego olimpiady przedmiotowej, z zastrzeżeniem ust. 6.

3. Opinie dotyczące podręczników przeznaczonych do kształcenia w zawodach albo w profilach kształcenia ogólnozawodowego sporządzają rzeczoznawcy wpisani na prowadzoną przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania listę rzeczoznawców do spraw podręczników przeznaczonych do kształcenia w zawodach i w profilach kształcenia ogólnozawodowego.

4. Na listę rzeczoznawców, o której mowa w ust. 3, mogą być wpisane osoby posiadające wykształcenie wyższe magisterskie, z zastrzeżeniem ust. 5, doświadczenie i osiągnięcia w pracy naukowej, dydaktycznej lub w pracy w danym zawodzie oraz rekomendację szkoły wyższej, instytucji naukowej, stowarzyszenia zawodowego, samorządu gospodarczego, innych organizacji gospodarczych, kuratora oświaty, ministra właściwego dla zawodu lub ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, z zastrzeżeniem ust. 6.

5. Rzeczoznawca do spraw podręczników przeznaczonych do kształcenia specjalnego posiada wykształcenie wyższe magisterskie w zakresie specjalności odpowiedniej dla danej niepełnosprawności lub kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w szkole specjalnej.

6. Na listę rzeczoznawców nie może być wpisana osoba, która:

- 1) była ukarana karą dyscyplinarną;
- 2) była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślnie popełnione przestępstwo albo umyślnie popełnione przestępstwo skarbowe.

7. Listy rzeczoznawców są podawane do publicznej wiadomości na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

§ 19. 1. Osoba ubiegająca się o wpisanie na listę rzeczoznawców składa do ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania wnioski o wpisanie na odpowiednią listę rzeczoznawców.

2. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) kopie dokumentów poświadczających posiadane wykształcenie;
- 2) rekomendację, o której mowa odpowiednio w § 18 ust. 2 i 4;
- 3) informację o posiadanym odpowiednio doświadczeniu i osiągnięciach w pracy naukowej, dydaktycznej lub w pracy w danym zawodzie;
- 4) oświadczenie rzeczoznawcy, że nie był ukarany karą dyscyplinarną;
- 5) oświadczenie rzeczoznawcy, że nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślnie popełnione przestępstwo albo umyślnie popełnione przestępstwo skarbowe.

§ 20. 1. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania skreśla rzeczoznawcę z listy rzeczoznawców:

- 1) na wniosek rzeczoznawcy;
- 2) w przypadku ukarania rzeczoznawcy karą dyscyplinarną albo skazania rzeczoznawcy prawomocnym wyrokiem za umyślnie popełnione przestępstwo albo umyślnie popełnione przestępstwo skarbowe.

2. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może skreślić rzeczoznawcę z listy rzeczoznawców, jeżeli:

- 1) rzeczoznawca dwukrotnie, bez uzasadnienia, odmówił sporządzenia opinii;
- 2) rzeczoznawca dwukrotnie, bez uzasadnienia, przekroczył termin wyznaczony na sporządzenie opinii;
- 3) opinia sporządzona przez rzeczoznawcę jest niezgodna z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu.

§ 21. 1. Podręczniki dopuszczone do użytku szkolnego są wpisywane do wykazu:

- 1) podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego;
- 2) podręczników przeznaczonych do kształcenia w zawodach;
- 3) podręczników przeznaczonych do kształcenia w profilach kształcenia ogólnozawodowego;

- 4) podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym;
- 5) podręczników przeznaczonych do kształcenia specjalnego;
- 6) podręczników pomocniczych przeznaczonych do kształcenia ogólnego dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym;
- 7) podręczników pomocniczych przeznaczonych do kształcenia specjalnego.

2. Wykazy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 4 - 7, sporządza się odrębnie dla dopuszczonych do użytku szkolnego podręczników uwzględniających podstawę programową kształcenia ogólnego, określoną w rozporządzeniu, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1, oraz dla dopuszczonych do użytku szkolnego podręczników uwzględniających dotychczasową podstawę programową kształcenia ogólnego.

3. Wykazy są podawane do publicznej wiadomości na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

§ 22. 1. Wydawca podręcznika wpisanego do wykazu, o którym mowa w § 21 ust. 1 pkt 1, zamieszcza w podręczniku adnotację: „Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego

do nauczania .....

na podstawie opinii rzeczoznawców: .....

Etap edukacyjny.....

Typ szkoły.....

Rok dopuszczenia .....", z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Wydawca podręcznika wpisanego do wykazu, o którym mowa w § 21 ust. 1 pkt 1, przeznaczonego do przedmiotu język obcy nowożytny zamieszcza w podręczniku adnotację: „Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego

do nauczania .....

na podstawie opinii rzeczoznawców: .....

Poziom.....

Etap edukacyjny.....

Typ szkoły.....

Rok dopuszczenia .....

3. Wydawca podręcznika wpisanego do wykazu, o którym mowa w § 21 ust. 1 pkt 1, przeznaczonego dla szkół ponadgimnazjalnych zamieszcza w podręczniku adnotację: „Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego

do nauczania .....

na podstawie opinii rzeczoznawców: .....

Zakres kształcenia .....

Etap edukacyjny.....

Typ szkoły.....

Rok dopuszczenia .....

4. Wydawca podręcznika wpisanego do wykazu, o którym mowa w § 21 ust. 1 pkt 2, zamieszcza w podręczniku adnotację: „Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia w zawodach

do nauczania .....

na podstawie opinii rzeczoznawców: .....

Typ szkoły.....

Rok dopuszczenia .....

5. Wydawca podręcznika wpisanego do wykazu, o którym mowa w § 21 ust. 1 pkt 3, zamieszcza w podręczniku adnotację: „Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia w profilach kształcenia ogólnozawodowego

do nauczania .....

na podstawie opinii rzeczoznawców: .....

Typ szkoły.....

Rok dopuszczenia .....

6. Wydawca podręcznika wpisanego do wykazu, o którym mowa w § 21 ust. 1 pkt 4, zamieszcza w podręczniku adnotację: „Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym

do nauczania .....

na podstawie opinii rzeczoznawców: .....

Etap edukacyjny.....

Typ szkoły.....

Rok dopuszczenia .....".

7. Wydawca podręcznika wpisanego do wykazu, o którym mowa w § 21 ust. 1 pkt 5, zamieszcza w podręczniku adnotację: „Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia specjalnego

do nauczania .....

na podstawie opinii rzeczoznawców: .....

Etap edukacyjny.....

Typ szkoły.....

Rok dopuszczenia .....".

8. Wydawca podręcznika pomocniczego wpisanego do wykazu, o którym mowa w § 21 ust. 1 pkt 6, zamieszcza w podręczniku adnotację: „Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników pomocniczych przeznaczonych do kształcenia ogólnego dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym

do nauczania . .....

na podstawie opinii rzeczoznawców: .....

Etap edukacyjny.....

Typ szkoły.....

Rok dopuszczenia .....".

9. Wydawca podręcznika pomocniczego wpisanego do wykazu, o którym mowa w § 21 ust. 1 pkt 7, zamieszcza w podręczniku adnotację: „Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników pomocniczych przeznaczonych do kształcenia specjalnego

do nauczania .....

na podstawie opinii rzeczoznawców: .....

Etap edukacyjny.....

Typ szkoły.....

Rok dopuszczenia .....".

§ 23. Dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika dotyczy danego wydania oraz kolejnych niezmiennych wydań, z zastrzeżeniem § 24.

§ 24. Podręczniki dopuszczone do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia w zawodach albo w profilach kształcenia ogólnozawodowego powinny być aktualizowane w kolejnych wydaniach, jeżeli aktualizacja jest konieczna ze względu na postęp techniczno-technologiczny.

§ 25. 1. Wnioskodawca przekazuje ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania jeden egzemplarz podręcznika niezwłocznie po jego wydaniu.

2. Podmiot posiadający tytuł prawny do podręcznika informuje ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania o wyczerpaniu nakładu podręcznika, w przypadku gdy nie przewiduje się wznowienia wydania.

§ 26. 1. Wnioskodawca ubiegający się o dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego wnosi opłatę w wysokości 4 800 zł, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W przypadku:

- 1) podręcznika przeznaczonego do nauczania języka obcego niezawierającego tekstów w języku polskim – wysokość opłaty wynosi 3 600 zł;
- 2) podręcznika stanowiącego tłumaczenie na język obcy podręcznika wpisanego do wykazu podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego – wysokość opłaty wynosi 1 600 zł;
- 3) nowego wydania podręcznika dopuszczonego do użytku szkolnego, zmienionego w części stanowiącej nie więcej niż 20 % objętości – wysokość opłaty wynosi 3 000 zł.

3. Opłaty, o których mowa w ust. 1 i 2, wnosi się na rachunek wskazany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

§ 27. W szkole mogą być stosowane podręczniki niewpisane do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia w zawodach albo wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia w profilach kształcenia ogólnozawodowego, jeżeli w wykazie brak jest podręcznika do nauczania danego zawodu albo profilu kształcenia ogólnozawodowego.

§ 28. Podręczniki dopuszczone do użytku szkolnego na podstawie dotychczasowych przepisów podlegają z urzędu wpisowi do odpowiednich wykazów, o których mowa w § 21.

§ 29. Rzeczoznawcy wpisani na listy rzeczoznawców na podstawie dotychczasowych przepisów podlegają z urzędu wpisowi na odpowiednie listy, o których mowa w § 18 ust. 1 i 3, z wyjątkiem rzeczoznawców w zakresie programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania.

§ 30. 1. Do wniosków o dopuszczenie do użytku szkolnego podręczników, złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, stosuje się dotychczasowe przepisy.

2. Do wniosków o wpisanie na listę rzeczoznawców do spraw podręczników, złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, stosuje się dotychczasowe przepisy.

§ 31. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.³⁾

**MINISTER
EDUKACJI NARODOWEJ**

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 stycznia 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia (Dz. U. Nr 4, poz. 18), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, na podstawie art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458).

Uzasadnienie

Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 22a ust. 8 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458).

Ww. ustawa z dnia 19 marca 2009 r. znowelizowała przepisy art. 22a ustawy o systemie oświaty, wprowadzając generalną zasadę dopuszczania programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej. Dopuszczone do użytku w danej szkole programy wychowania przedszkolnego lub programy nauczania stanowią odpowiednio zestaw programów wychowania przedszkolnego lub szkolny zestaw programów nauczania. Jest to odejście od poprzednio obowiązującej zasady dopuszczania programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

I. Warunki i tryb dopuszczania do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania ogólnego, programów nauczania dla zawodu i programów nauczania dla profilu kształcenia ogólnozawodowego (§ 2 – 5 rozporządzenia)

Podstawowym dokumentem określającym zakres treści nauczania, umiejętności oraz wymagań jest podstawa programowa, natomiast program nauczania stanowi opis sposobu realizacji celów kształcenia i zadań edukacyjnych ustalonych w podstawie programowej i jest narzędziem organizacji procesu nauczania-uczenia się. W porównaniu z dotychczasową podstawą programową wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego, zawierającą ogólny zapis treści nauczania i wymaganych umiejętności, nowa podstawa programowa wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego, określona w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17), zawiera precyzyjnie określone wymagania ogólne i wymagania szczegółowe, dzięki czemu nauczyciel wie dokładnie, jakie efekty nauczania

powinien uzyskać w trakcie procesu nauczania. Program nauczania pełni rolę pomocniczą i służy w szczególności planowaniu i organizacji procesu nauczania, tak aby efekty określone w podstawie programowej zostały osiągnięte.

Zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia, program wychowania przedszkolnego, program nauczania dla zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, program nauczania dla zawodu oraz program nauczania dla profilu kształcenia ogólnozawodowego dopuszcza do użytku w danej szkole dyrektor szkoły, na wniosek nauczyciela (nauczycieli), po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej. W przypadku innej formy wychowania przedszkolnego, program wychowania przedszkolnego dopuszcza odpowiednio dyrektor przedszkola lub dyrektor szkoły podstawowej, który zatrudnia nauczyciela prowadzącego zajęcia w innej formie wychowania przedszkolnego, na wniosek tego nauczyciela.

Nauczyciel może we wniosku zaproponować dyrektorowi szkoły program, który opracował samodzielnie bądź program, który opracował we współpracy z innymi nauczycielami. Nauczyciel może także zaproponować program opracowany przez innego autora (autorów), np. może wybrać program spośród programów dostępnych na rynku, jeżeli uważa, że taki właśnie program najlepiej odpowiada potrzebom jego uczniów i warunkom, w jakich pracuje bądź też program opracowany przez innego autora (autorów) wraz z dokonanymi przez siebie zmianami (§ 2 ust. 3 rozporządzenia).

Doświadczeni nauczyciele nie będą mieli problemów z racjonalnym wyborem, zmianą czy wreszcie opracowaniem własnego autorskiego programu nauczania. Od wielu lat, zarówno wybór podręcznika, jak i wybór programu nauczania jest bowiem przywilejem nauczyciela, który dokonuje takiego wyboru spośród bardzo szerokiej oferty, a tym samym jest bezpośrednio odpowiedzialny za jego realizację, jakość i efekty procesu nauczania.

W wyborze, modyfikacji i ocenie programów nauczania ważną rolę powinny pełnić zespoły nauczycielskie, złożone z nauczycieli prowadzących zajęcia w danym oddziale lub też zespoły przedmiotowe czy zespoły problemowo-zadaniowe, które dyrektor szkoły może tworzyć, powierzając im to zadanie. Wymiana doświadczeń, praca nad doskonaleniem procesu nauczania, wzajemna obserwacja i informacja zwrotna oraz refleksja nad sukcesami i porażkami - pozwolą na wypracowanie opinii o programie, w szczególności, gdy dyrektor szkoły będzie miał wątpliwości, czy nauczyciel dokonał właściwego wyboru.

Z powyższych względów, w rozporządzeniu wprowadza się rozwiązanie, zgodnie z którym dyrektor przedszkola, przed dopuszczeniem programu do użytku w przedszkolu, może zasięgnąć opinii o tym programie nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego, posiadającego wyższe wykształcenie i kwalifikacje do pracy w przedszkolu, lub opinii konsultanta czy doradcy metodycznego (§ 3 ust. 2 projektu). Opinia ta powinna zawierać w szczególności ocenę zgodności programu z podstawą programową wychowania przedszkolnego i dostosowania programu do potrzeb i możliwości dzieci, dla których jest przeznaczony.

Natomiast dyrektor szkoły, przed dopuszczeniem do użytku w szkole zaproponowanego przez nauczyciela programu nauczania ogólnego, będzie mógł zasięgnąć opinii: nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego, posiadającego wykształcenie wyższe i kwalifikacje wymagane do prowadzenia zajęć edukacyjnych, dla których program jest przeznaczony, doradcy metodycznego, konsultanta lub zespołu nauczycielskiego, zespołu przedmiotowego czy też innego zespołu problemowo-zadaniowego, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.). Opinia powinna zawierać w szczególności ocenę zgodności programu z podstawą programową kształcenia ogólnego i dostosowania programu do potrzeb i możliwości uczniów, dla których jest przeznaczony. Wspomaganie nauczycieli oraz rad pedagogicznych w doborze i adaptacji lub tworzeniu programów nauczania i materiałów dydaktycznych należy do głównych zadań doradcy metodycznego. Dyrektor szkoły może tworzyć w szkole zespoły przedmiotowe lub zespół zadaniowy ds. programów. Taki zespół może analizować i oceniać, na ile wybrane programy się sprawdzają. Dyrektorzy szkół, opracowując plan doskonalenia zawodowego nauczycieli, powinni brać pod uwagę potrzeby szkoły związane z doskonaleniem nauczycieli w zakresie wyboru, adaptacji i opracowywania programów nauczania.

W przypadku programu nauczania dla zawodu albo programu nauczania dla profilu kształcenia ogólnozawodowego, w rozporządzeniu wprowadza się rozwiązanie, zgodnie z którym dyrektor szkoły będzie mógł – przed dopuszczeniem programu do użytku w szkole - zasięgać opinii o programie zespołu nauczycieli przedmiotów zawodowych, właściwych dla zawodu lub profilu, konsultanta lub doradcy metodycznego, jak również opinii specjalistów z zakresu danego zawodu lub profilu kształcenia ogólnozawodowego, w szczególności pracodawców,

przedstawicieli stowarzyszeń zawodowych i pracowników naukowych (§ 5 ust. 3 rozporządzenia). Podstawa programowa kształcenia w jakimkolwiek zawodzie „szkolnym” jest połączeniem interdyscyplinarnych treści kształcenia bez podziału na obowiązkowe dla danego zawodu przedmioty zawodowe (jak to ma miejsce w kształceniu ogólnym). Zakres treści kształcenia w każdym z zawodów „szkolnych” jest powiązany z kilkoma dyscyplinami nauki oraz działami techniki. Z tej przyczyny dla większości zawodów nie ma możliwości, aby jeden nauczyciel opracował samodzielnie program nauczania całego zawodu. Taki program może opracować zespół nauczycieli przedmiotów zawodowych właściwy dla danego zawodu. Stąd też konieczne jest wsparcie dyrektora szkoły, odpowiedzialnego za uwzględnienie w całości, w programie nauczania dla zawodu podstawy programowej kształcenia w tym zawodzie.

W rozporządzeniu określa się szczegółowe warunki dopuszczania do użytku w danym przedszkolu lub szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania, w tym niezbędne elementy, które muszą być zawarte w programie (cele, treści, sposoby osiągania celów, opis osiągnięć, kryteria i formy oceny) oraz podstawowe kryterium jakości programu (zgodność z podstawą programową, poprawność merytoryczna i dydaktyczna).

W odniesieniu do programu wychowania przedszkolnego, przedmiotowe rozporządzenie nie przewiduje zasadniczych zmian w zakresie elementów, jakie powinien zawierać program, aby mógł być dopuszczony do użytku w przedszkolu (§ 3 rozporządzenia). Jedyna zmiana w tym zakresie dotyczy wymogu określenia w programie wychowania przedszkolnego metod przeprowadzania analizy gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole (diagnoza przedszkolna). Nowa podstawa programowa wychowania przedszkolnego, w części dotyczącej zalecanych warunków i sposobu realizacji tej podstawy, stanowi, że zadaniem nauczycieli przedszkoli jest prowadzenie obserwacji pedagogicznych w celu poznania możliwości i potrzeb rozwojowych dzieci i przeprowadzenia analizy gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole. Program wychowania przedszkolnego, który jest praktycznym dokumentem mającym pomóc nauczycielowi w zorganizowaniu procesu nauczania, powinien uwzględniać metody przeprowadzania analizy gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole (diagnoza przedszkolna). Diagnoza jest podstawą wszelkich działań dydaktyczno-wychowawczych, a zatem powinna być

uwzględniona we wszystkich dokumentach programowych, metodycznych i organizacyjnych.

W przypadku programu nauczania ogólnego, rozporządzenie również nie przewiduje istotnych zmian w zakresie warunków, jakie musi spełnić program, aby mógł być dopuszczony do użytku w szkole (§ 4 rozporządzenia). Wśród warunków, jakie powinien spełniać program nauczania ogólnego, rozporządzenie przewiduje określenie w programie sposobów osiągania celów kształcenia i wychowania, z uwzględnieniem możliwości indywidualizacji pracy w zależności od potrzeb i możliwości uczniów oraz warunków, w jakich program będzie realizowany (np. warunków organizacyjno-lokalowych, jakimi dysponuje szkoła, dostępności pomocy dydaktycznych, liczebności grupy uczniów itp.). Jest to spójne z zaleceniami określonymi w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego, tj. koniecznością indywidualizacji nauczania w zależności od możliwości i potrzeb uczniów. Ponadto, programy nauczania ogólnego zgodne z dotychczasową podstawą programową kształcenia ogólnego, tak jak dotychczas, powinny uwzględniać standardy wymagań będące podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów, określone w rozporządzeniu w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów.

W odniesieniu do programu nauczania dla zawodu oraz programu nauczania dla profilu kształcenia ogólnozawodowego w rozporządzeniu nie przewiduje się co do zasady zmian w zakresie elementów, które musi zawierać program, aby mógł być dopuszczony do użytku w szkole (§ 5 projektu).

II. Warunki, jakie muszą spełniać podręczniki dopuszczane do użytku szkolnego oraz warunki i tryb dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (§ 6 – 27 rozporządzenia)

Nie wprowadza się zasadniczych zmian w procedurze dopuszczania do użytku szkolnego podręczników przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, w stosunku do przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 stycznia 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia (Dz. U. Nr 4, poz. 18).

W stosunku do przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 stycznia 2009 r., w przedmiotowym rozporządzeniu przewiduje się, że opinie merytoryczno-dydaktyczne w przypadku podręcznika przeznaczonego do nauki języka obcego nowożytnego w edukacji wczesnoszkolnej (kształceniu zintegrowanym) będą sporządzali rzeczoznawcy z zakresu danego języka obcego nowożytnego (§ 10 ust. 4 rozporządzenia).

Ponadto, w § 12 ust. 3 rozporządzenia wprowadza się przepis, zgodnie z którym wniosek o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika przeznaczonego do kształcenia ogólnego będzie określał również, czy podręcznik uwzględnia nową podstawę programową kształcenia ogólnego, określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, czy też uwzględnia dotychczasową podstawę programową kształcenia ogólnego, która określona była w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458, z późn. zm.).

Najistotniejszą zmianą, w stosunku do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 stycznia 2009 r., jaką przewiduje przedmiotowe rozporządzenie, jest wprowadzenie możliwości dopuszczenia do użytku szkolnego podręcznika w formie elektronicznej (§ 9, § 10 ust. 10 i § 13 ust. 3 rozporządzenia).

Pojęcie podręcznika elektronicznego nie jest jednoznaczne i definiowane jest obecnie na różne sposoby (książka elektroniczna (*e-book*), podręcznik multimedialny, hiperksiążka). Jest to treść zapisana w formie elektronicznej, możliwa do odczytania za pomocą komputera lub innych urządzeń przenośnych oraz specjalnego oprogramowania. Różnica ujęć ujawnia się w dołączaniu do tekstu elementów multimedialnych oraz wyposażeniu w systemy nawigacji i wyszukiwania. Powszechnie przyjmuje się, że *e-book* jest prostym przeniesieniem klasycznej książki na postać cyfrową. Podręcznik w postaci cyfrowej wzbogacony o odsyłacze (pliki) multimedialne i proste struktury hipertekstowe staje się podręcznikiem multimedialnym. Z kolei termin hiperksiążka odnosi się do książki elektronicznej o cechach hipertekstu z wszystkimi tego konsekwencjami – bogactwem i różnorodnością form linków nawigacyjnych i tematycznych.

Z uwagi na brak jednoznacznej definicji podręcznika elektronicznego, w rozporządzeniu określa się jedynie, że podręczniki mogą mieć formę elektroniczną, czyli mogą być zamieszczone na informatycznym nośniku danych lub w sieci Internet. Dopuszczeniu do użytku szkolnego będą zatem podlegać zarówno podręczniki elektroniczne będące prostym przeniesieniem klasycznej książki na postać cyfrową (e-book), jak również podręczniki multimedialne, w tym także o cechach hipertekstu.

Rozporządzenie stanowi, iż podręcznik w formie elektronicznej powinien spełniać takie same warunki, jak podręcznik w formie tradycyjnej (papierowej), określone odpowiednio w § 6 – 8 rozporządzenia, a ponadto powinien spełniać podstawowe wymogi oprogramowania edukacyjnego, tj. posiadać: instrukcję pracy z podręcznikiem, przejrzysty system nawigacyjny i wyszukiwawczy, bardzo dobrą czytelność i możliwość drukowania. Spełnianie tych warunków będą oceniać rzeczoznawcy z listy prowadzonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, oceniający podręcznik pod względem merytoryczno-dydaktycznym.

Również tryb dopuszczania do użytku szkolnego podręczników w formie elektronicznej wprowadza się analogiczny, jak w przypadku podręczników w postaci tradycyjnej (§ 10-15 rozporządzenia), z tym że, określa się, iż do wniosku o dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego w formie elektronicznej należy dołączyć egzemplarz kompletnego opracowania podręcznika zamieszczony na informatycznym nośniku danych. W takiej samej formie wnioskodawca będzie przekazywał egzemplarz kompletnego opracowania podręcznika każdemu ze wskazanych rzeczoznawców.

III. Pozostałe zmiany (§ 6 ust. 1, § 12 ust. 4, § 13 ust. 2)

W rozporządzeniu określa się, że podręcznik przeznaczony do kształcenia ogólnego może zawierać towarzyszące mu materiały pomocnicze przeznaczone dla ucznia, w szczególności karty pracy, zeszyty ćwiczeń, materiały multimedialne. Rozwiązanie to jest odpowiedzią na liczne postulaty w tej sprawie zgłaszane w szczególności przez rzeczoznawców podręczników przeznaczonych do edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego) i podręczników do nauki języków obcych, które zwykle zawierają dodatkowe materiały przeznaczone dla ucznia, stanowiące integralną

część podręcznika „głównego” i z tego względu powinny również podlegać ocenie rzeczoznawców.

IV. Przepisy przejściowe (§ 28-30 rozporządzenia)

Podręczniki dopuszczone do użytku szkolnego na podstawie dotychczasowych przepisów podlegają z urzędu wpisowi do odpowiednich wykazów.

Rzeczoznawcy wpisani na listy rzeczoznawców na podstawie dotychczasowych przepisów podlegają z urzędu wpisowi na odpowiednie listy, z wyjątkiem rzeczoznawców w zakresie programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania. Zgodnie bowiem z art. 22a ust. 2 ustawy o systemie oświaty, programy wychowania przedszkolnego i programy nauczania obecnie dopuszcza do użytku w szkole dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej. Ustawa nie przewiduje obecnie dopuszczania do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, dlatego też nie będą prowadzone listy rzeczoznawców w zakresie programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania.

Do wniosków o dopuszczenie do użytku szkolnego podręczników, złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, będą stosowane dotychczasowe przepisy.

Do wniosków o wpisanie na listę rzeczoznawców, złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, będą stosowane dotychczasowe przepisy.

Termin wejścia w życie rozporządzenia, ustalony na dzień jego ogłoszenia, związany jest z koniecznością jak najszybszego zapewnienia regulacji prawnych, określających warunki i tryb dopuszczania do użytku w danej szkole programów nauczania, tak aby nauczyciele wiedzieli, jakie warunki musi spełniać wybrany lub opracowany samodzielnie przez nich program nauczania, aby mógł być dopuszczony do użytku w szkole przez dyrektora szkoły. Warunki te nauczyciele i dyrektorzy szkół powinni poznać przed końcem zajęć dydaktyczno-wychowawczych, czyli przed dniem 19 czerwca 2009 r., co umożliwi nauczycielom jak najszybsze wybranie lub opracowanie własnych programów nauczania, które będą realizowane od następnego roku szkolnego. Program nauczania jest podstawowym dokumentem

stanowiącym podstawę organizowania procesu nauczania i uczenia się, zawierającym m.in. rozkład treści nauczania, wskazówki dotyczące organizacji i metod nauczania, ewentualne wskazówki co do materiałów pomocniczych.

Powyższe uzasadnia, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem ogłoszenia, co nie narusza zasad demokratycznego państwa prawnego (art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych – Dz. U. z 2007 r. Nr 68, poz. 449 oraz z 2009 r. Nr 31, poz. 206), a ważny interes państwa wymaga natychmiastowego wejścia w życie rozporządzenia.

Projekt rozporządzenia został udostępniony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414). W toku ww. procesu żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje rozporządzenie

Rozporządzenie dotyczy wydawców podręczników, dyrektorów przedszkoli, dyrektorów szkół, nauczycieli oraz rzeczoznawców wpisanych na listę prowadzoną przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Rozporządzenie dotyczy również uczniów i rodziców.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia został przekazany do konsultacji następującym związkom zawodowym i partnerom społecznym:

- 1) Zarządowi Głównemu Związku Nauczycielstwa Polskiego;
- 2) Sekcji Krajowej Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”;
- 3) Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność 80”;
- 4) Zarządowi Głównemu Związku Rzemiosła Polskiego;
- 5) Wolnemu Związkowi Zawodowemu „Sierpień 80”;
- 6) Społecznemu Towarzystwu Oświatowemu;
- 7) Zarządowi Głównemu Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego;
- 8) Zarządowi Głównemu Stowarzyszenia Oświatowców Polskich;
- 9) Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych;
- 10) Konfederacji Pracodawców Polskich;
- 11) Krajowej Izbie Gospodarczej;
- 12) Business Centre Club – Związkowi Pracodawców;
- 13) Krajowemu Forum Oświaty Niepublicznej;
- 14) Radzie Szkół Katolickich;
- 15) Stowarzyszeniu Nauczycieli Polonistów;
- 16) Polskiemu Towarzystwu Historycznemu;
- 17) Polskiej Izbie Książki;
- 18) Polskiemu Towarzystwu Walki z Kalectwem;
- 19) Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym;
- 20) Instytutowi Badań Literackich PAN;
- 21) Radzie Języka Polskiego;
- 22) Polskiej Akademii Umiejętności;
- 23) Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego;

- 24) Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych;
- 25) Edukacyjnemu Porozumieniu Rodziców;
- 26) Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego;
- 27) Państwowej Komisji Akredytacyjnej;
- 28) Konferencji Rektorów Akademickich Uczelni Niepaństwowych;
- 29) Komitetowi Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk;
- 30) Komitetowi Informatyki Polskiej Akademii Nauk;
- 31) Polskiemu Towarzystwu Informatycznemu;
- 32) Radzie do Spraw Edukacji Informatycznej i Medialnej przy Ministrze Edukacji Narodowej.

Komisja Wspólna Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych w dniu 27 kwietnia 2009 r. pozytywnie zaopiniowała projekt, natomiast Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego pozytywnie zaopiniowała projekt w dniu 27 maja 2009 r.

Projekt rozporządzenia został również przekazany Centralnemu Ośrodkowi Doskonalenia Nauczycieli, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i okręgowym komisjom egzaminacyjnym oraz kuratorom oświaty.

Uwagi do projektu zgłosili następujący partnerzy społeczni:

- 1) Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego
- 2) Biuro Prawne Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski
- 3) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty
- 4) Polska Izba Książki
- 5) Polskie Towarzystwo Historyczne
- 6) Polskie Towarzystwo Informatyczne.

1. Uwagi Zarządu Głównego Związku Nauczycielstwa Polskiego:

Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego zgłosił wątpliwości dotyczące zaproponowanego w projekcie przesyłanym do konsultacji społecznych rozwiązania, w myśl którego warunkiem dopuszczenia do użytku w szkole przez dyrektora szkoły programu nauczania jest uzyskanie pozytywnej opinii nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego albo doradcy metodycznego. Sam zamysł opiniowania uznano za słuszny, wyrażono jednak obawy dotyczące szkół, w których zatrudniony jest tylko jeden nauczyciel danego przedmiotu, lub gdy żaden z nauczycieli danego przedmiotu zatrudnionych w szkole nie posiada stopnia nauczyciela mianowanego

lub dyplomowanego, a w szkole (lub nawet na terenie całej gminy) nie ma doradcy metodycznego. Wskazano również, że projekt rozporządzenia nie określa, w jakim trybie ma dyrektor zlecać nauczycielowi opiniowanie programu przygotowanego przez innego nauczyciela, podnosząc, iż to zadanie nie mieści się w katalogu zadań nauczyciela określonych w art. 42 Karty Nauczyciela, oraz w jakim trybie (i z jakich środków finansowych) dyrektor będzie zlecał doradcy metodycznemu opiniowanie programów. Zwrócono także uwagę, iż zaproponowane rozwiązanie oznacza, że nauczyciel mianowany (dyplomowany), doradca metodyczny lub zespół nauczycieli przedmiotów zawodowych miałby faktycznie większe uprawnienia w zakresie dopuszczenia do użytku programu niż rada pedagogiczna, której uprawnienia opiniodawcze wypływają wprost z ustawy o systemie oświaty (bez pozytywnej opinii nauczyciela, doradcy metodycznego lub zespołu dyrektor nie może dopuścić programu do użytku, ale negatywna opinia rady pedagogicznej nie wpływa wiążąco na decyzję dyrektora).

Uwagi zostały uwzględnione. Zasięgnięcie opinii o programie nie będzie obligatoryjne, a decyzja w tym zakresie będzie należeć do dyrektora szkoły. W przypadku wątpliwości odnośnie zaproponowanego przez nauczyciela programu nauczania, dyrektor szkoły będzie mógł zasięgnąć opinii: nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego, posiadającego wykształcenie wyższe i kwalifikacje wymagane do prowadzenia zajęć edukacyjnych, dla których program jest przeznaczony, doradcy metodycznego, konsultanta lub zespołu nauczycielskiego, zespołu przedmiotowego lub innego zespołu problemowo-zadaniowego, o których mowa w przepisach w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół. Zwrócenie się przez dyrektora szkoły do doradcy metodycznego o opinię na temat zaproponowanego przez nauczyciela programu nauczania mieści się w katalogu zadań doradcy metodycznego i nie wymaga dodatkowych środków finansowych, tym bardziej, że część doradców metodycznych jest zatrudniona w szkołach. Dyrektorzy szkół, opracowując plan doskonalenia zawodowego nauczycieli, powinni brać pod uwagę potrzeby szkoły związane z doskonaleniem nauczycieli w zakresie wyboru, adaptacji i opracowywania programów nauczania.

2. Uwagi Biura Prawnego Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski:

Biuro Prawne Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski zgłosiło uwagę dotyczącą § 6 ust. 5 projektu rozporządzenia, dotyczącego obowiązku uwzględniania

w podręcznikach do nauczania historii i geografii zaleceń dwustronnych komisji podręcznikowych oraz innych komisji i zespołów do spraw podręczników, działających na podstawie między państwowych umów dotyczących współpracy w zakresie edukacji lub porozumień komitetów narodowych UNESCO, podnosząc, iż jest on za ogólny i z punktu widzenia prawnego rozumie się go tak, że wprowadza niedopuszczalne ingerencje w przekaz prawdy historycznej i geografii.

Uwaga nie została uwzględniona. Działalność dwustronnych komisji podręcznikowych (polsko-litewskiej, polsko-ukraińskiej czy polsko-niemieckiej), polegająca m.in. na analizie treści podręczników szkolnych oraz sporządzaniu zaleceń dotyczących przedstawienia treści nauczania w zakresie dwustronnych stosunków, od wielu lat stanowi cenny wkład w doskonalenie treści podręczników szkolnych.

3. Uwagi Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Kadry Kierowniczej Oświaty:

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty zgłosiło analogiczne uwagi jak Związek Nauczycielstwa Polskiego, dotyczące zaproponowanego w projekcie przesłanym do konsultacji społecznych warunku uzyskania pozytywnej opinii nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego bądź doradcy metodycznego przed dopuszczeniem programu do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły, w szczególności w sytuacji, gdy w szkole jest zatrudniony tylko jeden nauczyciel danego przedmiotu, a jednocześnie brak jest doradcy metodycznego. Zgłoszono też wątpliwość, czy opiniowanie przez nauczycieli uczących w szkole, programów nauczania wybranych przez innych nauczycieli mieści się w katalogu zadań nauczycieli opisanych w art. 42 Karty Nauczyciela, a tym samym, czy jest podstawa prawna do zlecenia takich działań nauczycielowi oraz skąd czerpać środki finansowe na zawarcie umowy z doradcą metodycznym, w sytuacji zwrócenia się do niego ze zleceniem zaopiniowania programu.

Powyższe uwagi zostały uwzględnione w sposób opisany w pkt 1.

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty zgłosiło również uwagę dotyczącą określenia w rozporządzeniu konieczności (a nie możliwości) aktualizacji w kolejnych wydaniach dopuszczonych do użytku szkolnego podręczników przeznaczonych do kształcenia w zawodach, albo w profilach kształcenia ogólnozawodowego, jeżeli ich aktualizacja jest konieczna ze względu na postęp technologiczny.

Powyższa uwaga została uwzględniona.

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty zgłosiło również uwagę dotyczącą uchylecia § 27 projektu rozporządzenia, zgodnie z którym w szkole mogą być stosowane podręczniki niewpisane do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia w zawodach albo wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia w profilach kształcenia ogólnozawodowego, jeżeli w wykazie brak jest podręcznika do nauczania danego zawodu albo profilu kształcenia ogólnozawodowego.

Powyższa uwaga nie została uwzględniona. Literaturę fachową, wspomagającą kształcenie w poszczególnych zawodach, stanowią przede wszystkim podręczniki szkolne dopuszczone do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Podręczniki te są opracowywane z inicjatyw oddolnych wywodzących się z różnych środowisk edukacyjnych, często na zamówienie zainteresowanych wydawnictw. Niestety, dla zawodów, w których kształcenie jest mało liczne, niska opłacalność opracowania podręczników powoduje, iż proces kształcenia musi być wspomagany inaczej – pozycjami literaturowymi niebędącymi podręcznikami szkolnymi, czasopismami związanymi z branżą właściwą dla zawodu lub poszukiwaniem odpowiedniej wiedzy w Internecie.

4. Uwagi Polskiej Izby Książki:

W opinii Polskiej Izby Książki należy zablokować możliwość drukowania podręcznika w formie elektronicznej (o ile nie będzie to świadoma decyzja wydawcy), co potencjalnie grozi gwałtownym spadkiem sprzedaży.

Uwaga nie została uwzględniona. Możliwość drukowania fragmentów podręcznika czy całego podręcznika jest bardzo istotna z punktu widzenia ucznia korzystającego z podręcznika w formie elektronicznej i jest warunkiem koniecznym.

Polska Izba Książki zgłosiła również uwagę do § 16 projektu rozporządzenia, podnosząc, że w przepisie tym zabrakło wymogu składania przez rzeczoznawcę oświadczenia potwierdzającego, że nie jest on w żaden sposób związany z konkurencyjnym wydawnictwem (praca nad podręcznikiem, współpraca promocyjna itp.).

Uwaga nie została uwzględniona. Przepis § 16 rozporządzenia określa, że rzeczoznawca nie może opiniować podręcznika, jeżeli jest autorem lub współautorem podręcznika, który jest przeznaczony dla tych samych zajęć edukacyjnych na tym

samym etapie edukacyjnym lub pozostaje z wnioskodawcą w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności.

Ponadto, w opinii Polskiej Izby Książki przepis § 27 powinien być uzupełniony o podręczniki wykraczające ponad poziom określony w podstawie programowej kształcenia ogólnego a zgodne są z poziomem znajomości języka uczniów (np. nauka języka obcego na poziomie zaawansowanym).

Uwaga nie została uwzględniona. Przepis § 27 rozporządzenia dotyczy wyłącznie podręczników do kształcenia w zawodach albo w profilach kształcenia ogólnozawodowego i stanowi, iż w szkole mogą być stosowane podręczniki niewpisane do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia w zawodach albo wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia w profilach kształcenia ogólnozawodowego, jeżeli w wykazie brak jest podręcznika do nauczania danego zawodu albo profilu kształcenia ogólnozawodowego. Jeżeli chodzi o podręczniki do języka obcego, to zgodnie z § 6 ust. 6 rozporządzenia, podręcznik do nauczania języka obcego nowożytnego jest przeznaczony do realizacji określonego w podstawie programowej kształcenia ogólnego poziomu zaawansowania znajomości języka obcego. Podręczniki do nauczania języka obcego dopuszczane przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do użytku szkolnego muszą uwzględniać poziom zaawansowania znajomości języka obcego określony w podstawie programowej kształcenia ogólnego.

Polska Izba Książki zgłosiła również uwagę dotyczącą objęcia procedurą dopuszczenia do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania materiałów pomocniczych przeznaczonych dla ucznia tj. zeszytów ćwiczeń do języków obcych i do klas I –III, a nie do innych przedmiotów.

Uwaga nie została uwzględniona. Przepis § 6 ust. 1 rozporządzenia dotyczy nie tylko materiałów pomocniczych do języków obcych i edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego), ale dotyczy wszystkich podręczników do kształcenia ogólnego. Wprowadzone w rozporządzeniu rozwiązanie polegające na objęciu procedurą dopuszczenia do użytku szkolnego materiałów pomocniczych przeznaczonych dla ucznia (karty pracy, zeszyty ćwiczeń, materiały multimedialne), które stanowią część podręcznika „głównego” wynika z faktu, że materiały te są integralną częścią podręcznika, zwłaszcza w przypadku podręczników do edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego) oraz języków obcych i ocena

podręcznika bez oceny tych materiałów jest niepełna. Z tego powodu rzeczoznawcy już obecnie przy ocenie podręcznika, oceniają również pozostałe materiały przeznaczone dla ucznia.

Polska Izba Książki podniosła również, że „nie jest jasne co się stanie z już dopuszczonymi przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania programami nauczania i czy po wejściu w życie przedmiotowego rozporządzenia minister właściwy do spraw oświaty i wychowania cofnie dopuszczenie”.

Uwaga nie została uwzględniona. Przepisy ustawy o systemie oświaty nie przewidują obecnie ani dopuszczania przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania programów nauczania, ani cofania dopuszczenia.

5. Uwagi Polskiego Towarzystwa Historycznego:

Polskie Towarzystwo Historyczne zgłosiło wątpliwość dotyczącą opiniowania programu nauczania tylko przez jednego nauczyciela.

Uwaga została uwzględniona. Rozporządzenie przewiduje, że dyrektor szkoły, przed dopuszczeniem programu nauczania do użytku w danej szkole, może zasięgnąć opinii zespołu nauczycielskiego, zespołu przedmiotowego lub innego zespołu problemowo-zadaniowego, o których mowa w przepisach rozporządzenia w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.

Polskie Towarzystwo Historyczne zwróciło również uwagę, że objęcie procedurą dopuszczenia kart pracy czy zeszytów ćwiczeń przesądza o używaniu podręcznika przez jednego ucznia.

Uwaga nie została uwzględniona. Wprowadzone w rozporządzeniu rozwiązanie polegające na objęciu procedurą dopuszczenia do użytku szkolnego materiałów pomocniczych przeznaczonych dla ucznia (karty pracy, zeszyty ćwiczeń, materiały multimedialne), stanowiących część podręcznika „głównego”, wynika z faktu, że materiały te są integralną częścią podręcznika, zwłaszcza w przypadku podręczników do edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego) oraz języków obcych i ocena podręcznika bez oceny tych materiałów jest niepełna. Z tego powodu rzeczoznawcy już obecnie przy ocenie podręcznika, oceniają również pozostałe materiały przeznaczone dla ucznia. Natomiast decyzja o ewentualnym korzystaniu z tych materiałów pomocniczych przez uczniów należy do nauczyciela. Fakt objęcia procedurą dopuszczenia do użytku szkolnego materiałów pomocniczych nie ma związku z możliwością używania podręcznika przez innych uczniów.

Polskie Towarzystwo Historyczne zaproponowało również, aby opinię o podręczniku sporządzał przynajmniej jeden pracownik naukowy.

Uwaga nie została uwzględniona. Zgodnie z § 18 rozporządzenia, na listę rzeczoznawców do spraw podręczników do kształcenia ogólnego mogą być wpisane osoby posiadające wykształcenie wyższe magisterskie, doświadczenie i osiągnięcia w pracy naukowej lub dydaktycznej oraz rekomendację stowarzyszenia naukowego, jednostki badawczo-rozwojowej, placówki naukowej Polskiej Akademii Nauk, Polskiej Akademii Umiejętności, szkoły wyższej, nauczycielskiego kolegium języków obcych lub komitetu głównego olimpiady przedmiotowej. Do oceny podręcznika, oprócz wiedzy merytorycznej z zakresu danej dziedziny niezbędna jest również wiedza z zakresu dydaktyki. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania wyznacza rzeczoznawców, którzy zapewnią rzetelną ocenę podręcznika w zakresie merytoryczno - dydaktycznym.

6. Uwagi Polskiego Towarzystwa Informatycznego:

Polskie Towarzystwo Informatyczne przedstawiło wątpliwości związane z regulacją dotyczącą podręcznika w formie elektronicznej (§ 9), w szczególności niesprecyzowania w projekcie, czym jest podręcznik w formie elektronicznej.

Uwaga nie została uwzględniona. Ze względu na brak jednoznacznej definicji podręcznika w formie elektronicznej, w rozporządzeniu określa się jedynie, że podręczniki mogą mieć formę elektroniczną, czyli mogą być zamieszczone na informatycznym nośniku danych lub w sieci Internet. Dopuszczeniu do użytku szkolnego będą zatem podlegać zarówno podręczniki w formie elektronicznej będące prostym przeniesieniem klasycznej książki na postać cyfrową (e-book), jak również podręczniki multimedialne, w tym także o cechach hipertekstu.

Polskie Towarzystwo Informatyczne zgłosiło wątpliwości dotyczące wprowadzenia „okresu przejściowego, przez który podręcznik będzie miał obydwie opisywane w rozporządzeniu formy: tradycyjną i elektroniczną, w celu zapobiegania zjawisku elektronicznego wykluczenia”.

Uwaga nie została uwzględniona. Rozporządzenie zakłada dopuszczanie do użytku szkolnego podręczników w obu tych formach, niezależnie od siebie. Podręcznik w formie tradycyjnej nie musi zatem posiadać wersji elektronicznej, a dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika w formie elektronicznej nie jest uzależnione od istnienia wersji tradycyjnej takiego podręcznika.

Polskie Towarzystwo Informatyczne zgłosiło również uwagę dotyczącą dodatkowych uprawnień rzeczoznawców opiniujących podręczniki w formie elektronicznej w stosunku do uprawnień wymaganych od rzeczoznawców oceniających podręczniki tradycyjne.

Uwaga nie została uwzględniona. Rozporządzenie przewiduje, że podręcznik w formie elektronicznej powinien spełniać takie same warunki, jak podręcznik w formie tradycyjnej (papierowej), określone odpowiednio w § 6 – 8 rozporządzenia, a ponadto powinien spełniać podstawowe wymogi oprogramowania edukacyjnego, tj. posiadać: instrukcję pracy z podręcznikiem, przejrzysty system nawigacyjny i wyszukiwawczy, bardzo dobrą czytelność i możliwość drukowania. Spełnianie tych warunków będą oceniać rzeczoznawcy z listy prowadzonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, oceniający podręcznik pod względem merytoryczno-dydaktycznym.

3. Wpływ rozporządzenia na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa oraz dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Wnioskodawca ubiegający się o dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego wnosi opłatę na rachunek wskazany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Z tych środków pokrywane są koszty opinii sporządzanych przez rzeczoznawców wskazanych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

4. Wpływ rozporządzenia na rynek pracy

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ rozporządzenia na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ rozporządzenia na sytuację i rozwój regionalny

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.